

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за освітньо-професійною програмою
«Муніципальне підприємництво»

на тему: **ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НА**
МІСЦЕВОМУ РІВНІ (НА ПРИКЛАДІ АРЦИЗЬКОЇ МІСЬКОЇ
ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ)

Виконавець:

студент ФЕУП

Ралко Кирило Сергійович _____
/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., професор

Захарченко Наталя Вячеславівна _____
/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Дослідження сутності конкурентоспроможності регіону необхідно для ґрунтового розуміння механізмів формування процесів конкурентоспроможності. Крім того, розкриття об'єктивного змісту і сутності теоретичних понять дає можливість науково обґрунтувати і ефективно вирішити проблеми конкурентоспроможності. Конкурентоспроможність регіону в роботі розглядається як здатність витримувати конкуренцію з боку інших регіонів у боротьбі за ресурси, необхідні для стійкого розвитку території та вирішення на цій основі соціально-економічних проблем та завдань.

Саме тому для підвищення конкурентоспроможності території слід визначити які чинники впливають на рівень конкурентоспроможності та як за допомогою цих чинників можливо не тільки адаптуватися до невизначеності та змін, а використати їх на посилення рівня конкурентоспроможності.

Дослідженню впливу чинників на підвищення конкурентоспроможності територіальних громад присвячені праці наступних вчених: Берданова О., Вакулєнко В [2], Богун К., Прошкіна Я. [4], Олуйко В. [19], Луцків О. [24], Нудельман В. [26], Молодожен Ю. [37], Сментина Н. [50], Терещенко Д. [54] та інших.

Актуальність зазначених вище проблем, їх недостатнє вивчення і визначили вибір теми кваліфікаційної роботи, зумовили її мету та завдання.

Мета кваліфікаційної роботи: узагальнення та розвиток науково-теоретичних засад, розроблення й обґрунтування практичних рекомендацій щодо підвищення конкурентоспроможності на місцевому рівні (на прикладі Арцизької МТГ).

Завданнями кваліфікаційної роботи є:

- визначити місце конкуренції та конкурентної боротьби у ринковій економіці;
- розглянути вплив чинників на конкурентоспроможність на місцевому рівні;
- розглянути методи оцінювання конкурентоспроможності окремих територіальних громад;
- надати загальну характеристику Арцизької МТГ;
- здійснити оцінку показників соціально-економічного розвитку Арцизької МТГ;
- надати обґрунтування SWOT-аналізу Арцизької МТГ та ідентифікації конкурентних переваг;
- визначити стратегічні пріоритети розвитку Арцизької МТГ;
- надати обґрунтування особливостей проєкту організації виробництва замороженої сільськогосподарської продукції;
- здійснити оцінку ефективності проєкту та його впливу на конкурентоспроможність Арцизької МТГ.

Об'єктом дослідження процес обґрунтування шляхів підвищення конкурентоспроможності на місцевому рівні (на прикладі Арцизької МТГ).

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методологічних, методичних та практичних аспектів, на основі яких проводиться обґрунтування шляхів підвищення конкурентоспроможності на місцевому рівні (на прикладі

Арцизької МТГ) з подальшим наданням практичних рекомендацій щодо розвитку регіону.

Методи дослідження: діалектичний – на етапі збору, систематизації і обробки інформації; аналіз – для деталізації та розділення об'єкта дослідження на окремі важливі складові елементи; порівняння – для зіставлення даних у динаміці; табличний, графічний, маркетинговий – для наочності отриманих результатів. Розрахунки за проектом проводились із застосуванням програмного продукту «Excel».

Інформаційна база дослідження: застосовувались матеріали кон'юнктурних досліджень аналітичних компаній, офіційні статистичні матеріали, законодавчі та нормативні документи, наукова література, періодичні видання та Інтернет-джерела.

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи становить 84 сторінки комп'ютерного тексту, містить 13 таблиці та 13 рисунків.

Публікації. За результатами проведеного дослідження опубліковано статтю у студентському збірнику ОНЕУ на тему: «Сутність та джерела формування конкурентних переваг».

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД»** визначено місце конкуренції та конкурентної боротьби у ринковій економіці; розглянуто вплив чинників на конкурентоспроможність на місцевому рівні та методи оцінювання конкурентоспроможності окремих територіальних громад.

У другому розділі **ДІАГНОСТИКА ПОТОЧНОГО КОНКУРЕНТНОГО СТАНУ АРЦИЗЬКОЇ МТГ** надано загальну характеристику Арцизької МТГ та здійснено оцінку показників соціально-економічного розвитку Арцизької МТГ; обґрунтовано SWOT-аналіз Арцизької МТГ.

У третьому розділі **ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ЗАХОДІВ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АРЦИЗЬКОЇ МТГ** визначено стратегічні пріоритети розвитку Арцизької МТГ; надано обґрунтування особливостей проекту організації виробництва замороженої сільськогосподарської продукції та здійснено оцінку ефективності проекту та його впливу на конкурентоспроможність Арцизької МТГ.

ВИСНОВКИ

Внаслідок проведеного в кваліфікаційній роботі, дослідження можемо зробити наступні висновки.

1. Арцизька міська територіальна громада є новоствореною адміністративною одиницею, яка була утворена 25 жовтня 2020 року. Внаслідок процесу реорганізації до складу громади увійшло місто Арциз та 12 сіл: Виноградівка, Плоцьк, Главані, Делень, Новоселівка, Задунаївка, Кам'янське, Надеждівка, Нова Іванівка, Прямобалка, Холмське, Новохолмське.

2. Арцизчина є унікальним регіоном з багатим етнічним різноманіттям, який поєднує в собі культуру понад 100 національностей. Населення складається з українців, болгар, росіян, молдован, гагаузів, греків, білорусів, німців та інших. Кожен населений пункт громади має власну неповторну самобутню культуру, яка пов'язана безпосередньо з традиціями перших поселенців і колоністів-засновників.

3. А вигідне географічне розташування, розвинені транспортні шляхи, близькість до кордонів з країнами ЄС, вихід до морських портів, гарна родюча земля, чудова економічна база для розвитку, та головне – людський капітал, мають допомогти у розбудові економічно сильної Арцизької громади.

4. Найбільші надходження до бюджету громади – це власні податкові і неподаткові надходження. Протягом 2021 року бюджет Арцизької громади поповнено на 147 014,2 тис. грн.: податок на доходи фізичних осіб – 72 616,5 тис. грн; плата за землю – 32730,3 тис. грн; єдиний податок – 31183,1 тис. грн; акцизний податок – 4914,4 тис. грн; інші – 5566,8 тис. грн.

5. На території Арцизької громади зареєстровано 1739 суб'єктів малого та середнього підприємництва різних форм власності: 325 юридичних, 1414 фізичних осіб, у тому числі 1314 фізичних осіб-підприємців.

6. Однією з головних проблем Арцизької громади є міграція населення та відсутність високооплачуваних робочих місць. Відбувається великий відтік трудового населення з регіону та країни в цілому. Тому головним завданням стратегії підвищення конкурентоспроможності є створення робочих місць з високим рівнем оплати праці та можливостей для громадян. Найефективніший шлях до його вирішення – створення умов для економічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності громади. Оновлення системи меліорації дасть можливість сільськогосподарським товаровиробникам наростити свій економічний потенціал та забезпечить збільшення надходжень податків до місцевого бюджету.

7. Проект виробництва замороженої плодоовочевої продукції є комерційно ефективним для його власників, а для громади він має надати додатковий ефект за рахунок податків та працевлаштування місцевого населення. Крім того в майбутньому можна створити й власний бренд замороженої плодоовочевої продукції «Арциз», що також має сприяти конкурентоспроможності Арцизької МТГ.

8. Основним методом мінімізації фінансових ризиків вважається страхування. Проте сучасний стан страхування сільського господарства в Україні не відповідає потребам в страховому захисті аграрного виробництва. Причиною цього є як слабкий фінансово-економічний стан аграрних підприємств, так і високий рівень страхових тарифів.

9. Найбільш вагомим серед ризиків є технологічний, тому що технологія виробництва та зберігання замороженої плодоовочевої продукції передбачає надвисоку залежність від нормальної роботи обладнання. Також важливою є група комерційних ризиків, пов'язаних, як з діями конкурентів так і зі зміною вподобань споживачів. Зараз спостерігається мода на заморожену продукцію, особливо серед молоді. Але поточна ситуація в будь-який час може змінитися.

АНОТАЦІЯ

Ралко К. С. Шляхи підвищення конкурентоспроможності на місцевому рівні (на прикладі Арцизької міської територіальної громади), кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за освітньо-професійною програмою «Муніципальне підприємництво» (за магістерською програмою — в методичці), Одеський національний економічний університет м. Одеса, 2022 рік.

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес обґрунтування шляхів підвищення конкурентоспроможності на місцевому рівні (на прикладі Арцизької МТГ).

У роботі розглядаються теоретичні та методологічні основи конкурентоспроможності Арцизької місцевої територіальної громади: визначено місце конкуренції та конкурентної боротьби у ринковій економіці; розглянуто вплив чинників на конкурентоспроможність на місцевому рівні та методи оцінювання конкурентоспроможності окремих територіальних громад. Надано загальну характеристику Арцизької МТГ та здійснено оцінку показників соціально-економічного розвитку Арцизької МТГ; обґрунтовано SWOT-аналіз Арцизької МТГ. Визначено стратегічні пріоритети розвитку Арцизької МТГ; надано обґрунтування особливостей проекту організації виробництва замороженої сільськогосподарської продукції та здійснено оцінку ефективності проекту та його впливу на конкурентоспроможність Арцизької МТГ.

Ключові слова: конкурентоспроможність, оцінка, SWOT-аналіз, Арцизька місцева територіальна громада, аналіз, проект, ризики.

ANNOTATION

Ralko K. S. “Ways of increasing competitiveness at the local level (on the example of the Artsyz city territorial community”), Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty «076 «Entrepreneurship, Trade and Stock Exchanges» under the Master's program «Municipal enterprise», Odesa National University of Economics Odesa, 2022.

The master's qualification work consists of three sections. The object of the research is the process of substantiating the ways of increasing competitiveness at the local level (on the example of Artsyz city territorial community).

The paper examines the theoretical and methodological foundations of the competitiveness of the Artsyz city territorial community: the place of competition and competitive struggle in the market economy is defined; the impact of factors on competitiveness at the local level and methods of assessing the competitiveness of individual territorial communities are considered. The general characteristics of Artsyz city territorial community were given and the indicators of socio-economic development of Artsyz city territorial community were evaluated; the SWOT-analysis of Artsyz city

territorial community was substantiated and strategic priorities for the development of Artsyz city territorial community were determined; the justification of the specifics of the project for the organization of the production of frozen agricultural products was provided, and an assessment of the effectiveness of the project and its impact on the competitiveness of the Artsyz city territorial community was carried out.

Keywords: competitiveness, assessment, SWOT-analysis, Artsyz city territorial community, analysis, project, risks.